

SIVILOMBUDET

KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTET
Postboks 8112 DEP
0032 OSLO

Vår referanse
2021/4565

Deres referanse
20/6266

Vår saksbehandler
André Klakegg

Dato
20.01.2022

Undersøkelse - godkjenning av kommunedelplan for havbruk - Alver kommune

Vi viser til tidligere korrespondanse, sist departementets oversendelse av sakens dokumenter 10. og 15. desember 2021.

Sivilombudet har mottatt en klage fra advokat Tine Larsen, på vegne av Norges Naturvernforbund. Klagen gjelder Kommunal- og moderniseringsdepartementets, nå Kommunal- og distriktsdepartementets, vedtak 26. juli 2021. Departementet godkjente kommunedelplanen for Havbruk i Alver kommune og tok ikke til følge innsigelse 2. oktober 2019 fra Fylkesmannen, nå Statsforvalteren i Vestland, til akvakulturområde i kommunedelplan.

Bakgrunnen for innsigelsen var hensynet til naturmangfoldet i fjordsystemet i det aktuelle området, og særlig hensynet til anadrome fiskebestander. Statsforvalteren pekte særlig på mangler ved konsekvensutredningen. Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet anbefalte i brev henholdsvis 16. mars 2021 og 7. april 2021 at innsigelsen ble tatt til følge. Nærings- og fiskeridepartementet mente i brev 27. april 2021 at kommuneplanen skulle vedtas slik den var foreslått og at eventuelle ytterligere utredninger kunne tas i lokalitetsavklaringsprosessen. Kommunal- og moderniseringsdepartementet la til grunn at konsekvensutredning av de påpekte forholdene skal foretas senere i forbindelse med tillatelser etter akvakulturloven.

Klageren mener blant annet at kravene i konsekvensutredningsforskriften § 21 ikke er oppfylt, da planens virkninger for naturmangfold og vannmiljø i fjordsystemet ikke er tilfredsstillende vurdert. Det er ikke foretatt en helhetlig vurdering hvor all påvirkning i fjordsystemet er vurdert samlet. Klageren har videre anført at det er en saksbehandlingsfeil at forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) § 12 ikke er vurdert før vedtakelse av kommunedelplanen, og at mangelfull konsekvensutredning ikke gir forvaltningen mulighet til å utelate vurderingen av vannforskriften § 12 på plannivå. Klageren har også anført at departementet ikke har vurdert naturmangfoldlovens prinsipper i tråd med reglene i naturmangfoldloven.

Vi har funnet grunn til å undersøke saken nærmere.

Konsekvensutredning

Etter forskrift om konsekvensutredninger § 21 første ledd skal konsekvensutredningen «identifisere og beskrive de faktorer som kan bli påvirket og vurdere vesentlige virkninger for miljø og samfunn» for blant annet «-naturmangfold, jf. naturmangfoldloven» og «vanmiljø, jf. vannforskriften». Av tredje ledd fremgår det at «[s]amlede virkninger av planen eller tiltaket sett i lys av allerede gjennomførte eller godkjente planer eller tiltak i influensområdet skal også vurderes».

1. I lys av ovennevnte bes departementet kommentere klagerens anførsel om at konsekvensutredningen etter plan- og bygningsloven er mangelfull.
2. Hvordan har departementet vurdert Statsforvalteren i Vestlands, Miljødirektoratets og Klima- og miljødepartementets standpunkt om at konsekvensutredningen i saken er mangelfull?

Vannforskriften § 12

Vannforskriften § 12 første ledd lyder slik:

«Ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst kan gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4–§ 7 ikke nås eller at tilstanden forringes, dersom dette skyldes:

- a. nye endringer i de fysiske egenskapene til en overflatevannforekomst eller endret nivå i en grunnvannforekomst, eller
- b. ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god tilstand til god tilstand.»

I tillegg fremgår det to tilleggsvilkår i bestemmelsens andre avsnitt.

I veiledning 9. juli 2021 til vannforskriftens § 12 fra Klima- og miljødepartementet er det i punkt 2.2 redegjort for i hvilke saker dette gjelder. Fra brevet fremgår det blant annet at det skal vurderes konkret om § 12 kommer til anvendelse «ikke bare ved enkeltvedtak og reguleringsplaner, men også ved utarbeidelse og behandling av kommune(del)plan, regional plan og statlig arealplan etter plan- og bygningsloven». Videre fremgår det følgende:

«I tilfeller hvor arealbruken eller andre rammer for tiltaket fastlegges allerede i en overordnet plan, og tiltaket kan være i strid med vannforskriften, skal vurderinger etter § 12 gjøres også på overordnet nivå så langt detaljeringsnivået i planen gjør det mulig [...]».

Videre fremgår det at for planer eller tiltak som skal konsekvensutredes «skal vurderingen etter vannforskriften § 12 samordnes med arbeidet med konsekvensutredning».

I uttalelse til innsigelsessak 7. april 2021 skriver Klima- og miljødepartementet blant annet:

«Avslutningsvis vil Klima- og miljødepartementet gjøre oppmerksom på at det må gjøres en vurdering av om vannforskriften § 12 kommer til anvendelse. Departementet kan ikke se at dette er gjort ennå. Det må derfor gjøres en vurdering etter vannforskriften § 12 før endelig plan blir stadfestet.»

I sitt vedtak har Kommunal- og distriktsdepartementet uttalt følgende om vannforskriften § 12:

«I tilfelle kor arealbruken eller andre rammer for tiltaket vert fastlagd i overordna plan, skal vurderingar etter vassforskrifta § 12 gjerast også på overordna nivå så langt kunnskapen gjer det mogleg. Departementet vurderer at det i denne saka ikkje føreligg detaljert nok informasjon til å gjere ein vurdering etter vassforskrifta § 12. Departementet føreset difor at dette vert gjennomført i handsaminga av saka etter forureininglova».

3. Departementet bes redegjøre nærmere for hva det mener med at vurderinger etter § 12 også skal gjøres på overordnet nivå «så lenge kunnskapen gjer det mogeleg». Hva legger departementet i at det ikke foreligger «detaljert nok informasjon» til å gjøre en vurdering etter vannforskriften § 12? Mener departementet at detaljeringsnivået i planen ikke gjør det mulig? Eller skyldes dette at konsekvensutredningen er mangelfull, slik klageren er inne på?
4. Er det tilstrekkelig at departementet forutsetter at vurderingen etter vannforskriften gjøres i vurderingen etter forurensingsloven? Svaret bes begrunnet.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven § 7 lyder slik:

«Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.»

Sivilombudet har i uttalelse 28. august 2018 i sak 2018/1219 presisert at det av vedtaket skal fremgå både hvordan prinsippene er vurdert, og hvilken vekt disse skal ha.

Departementet har i sitt vedtak vist til det skal gjøres ytterligere og mer detaljerte vurderinger av konsekvenser for miljø ved vurderingen som skal skje etter akvakulturloven.

5. Har departementet vurdert prinsippene i §§ 8-12. I så fall hvor fremgår det av departementets vedtak?
6. Hvilken betydning har det for planmyndighetens plikter etter naturmangfoldloven, at det skal være en etterfølgende prosess etter akvakulturloven, der naturmangfold også vil være et tema? Mener departementet at planmyndighetene kan utsette

vurderinger etter naturmangfoldloven, der det skal skje en etterfølgende prosess etter akvakulturloven? Svaret bes begrunnet.

Vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at vi har mottatt tilsvarende klage fra Naturvernforbundet på departementets godkjenning 25. juni 2021 av kommuneplan for Brønnøy kommune. Sakene reiser flere av de samme problemstillingene. Da det er to uavhengige vedtak som involverer forskjellige kommuner og statsforvaltere har ombudet opprettet to saker. Departementet vurderer selv om det er hensiktsmessig å svare på undersøkelsene samlet eller i flere brev.

Vi ber om svar innen **11. februar 2022**.

For sivilombudet

Annette Dahl
Avdelingssjef

André Klakegg
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent etter gjeldende interne rutiner, og har derfor ikke håndskrevet underskrift.

Kopi til:

STATSFORVALTAREN I VESTLAND	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
ALVER KOMMUNE	Postboks 4	5906	FREKHAUG
DÆHLIN SAND ADVOKATFIRMA AS	Rådhusgata 24	0151	OSLO